

Verlag Klankbordgroep Kennissplatform EMV

Datum: 12 maart 2020
Aanvang: 14.00 uur – 16.00 uur
Vergaderlocatie: RIVM, Antonie van Leeuwenhoeklaan 9, Bilthoven, V1.34
Ook online aanwezig

Aantal bladen: 7
Bijlagen: Presentaties
Referentie: KBG KP EMV 2020

Aanwezige deelnemers:

CPLD Vereniging; FME; Gezondheidsraad; KPN; Liander; Ministerie van Defensie; Ministerie van SZW; Nederlandse EMC-ESD vereniging; NVMBR; Stichting EHS; Stralingsbewust.info; TenneT TSO; T-Mobile; VNG
Namens Kennissplatform: voorzitter, voorzitters Wetenschaps- en Communicatieforum, algemeen secretaris, RIVM, TNO en ZonMw

Overige uitgenodigde organisaties:

ACOM, Bond van Defensiepersoneel; AFMP; Arbo Unie B.V; Dare; Enexis; Erasmus Medisch Centrum; FHI; een stralingsarts; Luchtverkeersleiding Nederland; Ministerie van I&W; Ministerie van BZK; Ministerie van EZK; Monet; Nederland ICT; Netbeheer Nederland; Partners voor een Gezond Leefmilieu; Platform Hoogspanning; Tatasteel; TU Eindhoven; Universiteit Utrecht; URSI; VU Medisch Centrum.

Aanwezige toehoorders:

Agentschap Telecom; Hulsbos Bouwbiologie; Ministerie van SZW; Nederlandse EMC-ESD vereniging; NVMBR sectie MRI; Omgevingsdienst Arnhem; Schooneveld Advies; Stichting EHS
Diverse leden van Wetenschapsforum en Communicatieforum van het Kennissplatform.

Overige uitgenodigde toehoorders / belangstellenden

Brainport Biotech Solutions; IRAS Universiteit Utrecht; Jans Consultancy; Milieu Centraal; Ministerie van VWS; Peter van der Vleuten; Platform Hoogspanning; Stop UMTS; TU Delft; UMC Utrecht; Universiteit Utrecht; VU University Medical Center; Wageningen UR; diverse personen.

1. Opening / Mededelingen

De voorzitter heet iedereen welkom bij deze bijeenkomst van de Klankbordgroep van het Kennissplatform Elektromagnetische Velden en Gezondheid. We zijn opnieuw te gast bij het RIVM, één van de 6 deelnemende organisaties in het samenwerkingsverband van het Kennissplatform.

Samenwerkingsverband:

Helaas is Milieu Centraal met ingang van 2020 niet langer deelnemer in het Kennissplatform. Milieu Centraal is een kleine organisatie die al haar menskracht nodig heeft voor informatievoorziening rond duurzaamheid en energiebesparing. EMV is voor hen daarbij vergeleken een 'klein' onderwerp, dus hebben ze besloten hun deelname in het Kennissplatform te beëindigen. Dat betreuren de overige deelnemers.

Milieu Centraal heeft de afgelopen 4 jaar als voorlichtingsorganisatie 'pur sang' een belangrijke rol gespeeld bij het geschikt maken van onze informatie en website voor een breder publiek dan alleen professionals. Onze informatie is nu begrijpelijker (en beter bruikbaar voor professionals die hierover communiceren), beter vindbaar en trekt ook meer bezoekers. Het Kennissplatform gaat de inbreng van Milieu Centraal missen.

Wijziging financiering:

Van eind 2015 tot en met 2019 werden de activiteiten van het Kennisplatform gefinancierd door de rijksoverheid, de energienetbeheerders en de telecomproviders. Daarom liep de financiering via een speciaal daarvoor opgerichte stichting om de wederzijdse onafhankelijkheid te waarborgen. Vanaf 1 januari 2020 wordt het Kennisplatform weer 100% gefinancierd door de rijksoverheid, door de ministeries van EZK, VWS en BZK. Er is een looptijd van 4 jaar afgesproken, van januari 2020 tot eind december 2023. Financiering is verleend op basis van een Algemeen Kader 2020-2023 (zie bijlage bij het concept-jaarplan) alle activiteiten van het Kennisplatform moeten vallen binnen dat Algemeen Kader.

Er staat veel te gebeuren in die vier jaar. Er is discussie over 5G, terwijl de frequentieveilingen en uitrol van de netwerken nog moeten beginnen. Ook komt er een nieuw voorzorgbeleid voor magneetvelden van de elektriciteitsvoorziening. Beide onderwerpen zijn besproken in deze bijeenkomst. Daarnaast zullen de energietransitie en draadloze toepassingen de komende jaren steeds meer zichtbare veranderingen in onze leefomgeving laten zien. Dat leidt tot vragen vanuit de maatschappij en daar probeert het Kennisplatform tijdig antwoorden voor te formuleren.

Na het vaststellen van de agenda volgt een kort voorstelrondje onder de deelnemers.

2. Overzicht van activiteiten 2019

De algemeen secretaris geeft een korte toelichting op de activiteiten in 2019 (zie presentatie). De inhoudelijke activiteiten zijn weergegeven in de themapijlers laagfrequente EMV en radiofrequente EMV.

Er wordt ook een overzicht gegeven van de overige externe activiteiten. Tot slot een overzicht van de bezoekersaantallen van de website www.kennisplatform.nl.

Er zijn geen vragen over de activiteiten in 2019.

3. Concept Jaarplan 2020

De algemeen secretaris geeft een toelichting op het Concept Jaarplan 2020.

De voorzitter vraagt: Hebben we de 'goeie onderwerpen' en stellen we de juiste prioriteiten?

Het bundelen van de info voor professionals spreekt de deelnemer van TenneT erg aan. Hij denkt dat het een enorme toegevoegde waarde kan hebben voor de netbeheerders, zeker met het nieuwe beleid dat in aantocht is. Hij vraagt of het hier om informatie op de website gaat of om een pakket dat kan worden gedownload.

De deelnemer van Liander heeft 2 vragen:

1. Horen projectontwikkelaars ook bij het lijstje van professionals?
2. De begroting is aanzienlijk lager dan vorig jaar. Betekent dit nog iets voor het ambitieniveau?

De deelnemer van NVMBR vraagt of het nieuwe ICNIRP-advies ook wordt meegenomen in de MRI-informatie en in de andere Q&A's?

De deelnemer van Stralingsbewust.info vraagt of er een denkgroep kan worden gemaakt om witte zones te realiseren? Vraag wordt besproken bij agendapunt 6.

De deelnemer van de CPLD vereniging meldt dat het medische circuit in Nederland onvoldoende is ingespeeld op gezondheidsklachten door straling. Het gaat verder dan SOLK. De CPLD vereniging zou het waarderen als de opvang van mensen en de behandeling en begeleiding van mensen die al gezondheidsklachten hebben een onderdeel wordt van het Kennisplatform EMV en dat het

opgenomen wordt in het activiteitenplan. Ook graag meer aandacht voor deze vergeten groep in de uitingen naar derden en de media.

De deelnemer van de VNG is blij met de werkzaamheden en de voorlichting van het Kennisplatform EMV aan de gemeenten in het afgelopen jaar. Met name rond 5G wat speelt in veel gemeenten.

De voorzitter geeft aan dat we als samenwerkingsverband een klein bureau hebben. Daarnaast twee fora met inhoudelijk deskundigen en deskundigen op het gebied van communicatie. We hebben nu een financiering van 600k, met de afspraak om voor incidentele projecten extra financiering te kunnen vragen. Voor het onderwerp 5G hebben we extra capaciteit nodig, en dus ook extra financiering. Met het huidige budget kunnen we alleen de kernactiviteiten uitvoeren: het gezamenlijk doorspreken en opstellen van de Q&A's, in combinatie met het beantwoorden/doorgeleiden van vragen van mensen die ons bellen en mailen en journalisten die om interviews vragen.

Met het oog op de beoogde ontwikkelingen is er daarom een bescheiden concept jaarplan gepresenteerd.

De voorzitter van het Wetenschapsforum (WF) stelt dat prioriteit ligt bij het beantwoorden van inhoudelijke vragen. Hij heeft in 2019 een presentatie gegeven over hoe wetenschap werkt, de onzekerheden en hoe we daarin met elkaar een oplossing proberen te vinden. Een van de mogelijkheden daarbij is om beter te weten wie je doelgroepen zijn. Hij geeft aan dat als de elektrogevoeligen zichzelf als een patiëntengroep gaan zien, dit een tamelijk helder afgebakende doelgroepen kan zijn. Hetzelfde bij professionals, gemeenteambtenaren vallen daar onder, maar er zijn er meer. Het is een buitengewoon gevarieerd veld. Zowel binnen het WF als het CF zal hierover worden gesproken.

De voorzitter van het Communicatieforum (CF) gaat in op de vragen m.b.t. de professionals, de elektrogevoeligen en de aanbevelingen rondom MRI. Een aantal jaren terug was er veel, vaak ook exclusieve, aandacht voor de elektrogevoeligen (ook binnen de Klankbordgroepbijeenkomst). Er is bewust gekozen om alle doelgroepen, de maatschappij in z'n geheel, te bedienen. Er heeft dus een verbreding van doelgroepen plaats gevonden, maar dit wil niet zeggen dat we de elektrogevoeligen vergeten zijn. Iedere keer als we Q&A's, eerste indrukken of andere berichten maken wordt er gelet op deze bijzondere doelgroep, die bijzondere aandacht nodig heeft en een bijzonder handelingsperspectief heeft. Die aandacht verdwijnt niet.

Wel ingewikkeld is dat de wens om een witte zone gekoppeld is aan een wens om ook hulpverlening te bieden. Het Kennisplatform is een kennisorganisatie, die zelf geen hulpverlening biedt. Voor hulpverlening moet men bij het medische circuit zijn, en dus bij de GGD.

De voorzitter van het CF is de afgelopen jaren druk geweest om de SOLK klinieken zo ver te krijgen dat zij heel specifiek voor elektrogevoeligen wat gaan doen (SOLK staat voor Somatisch Onvoldoende verklaarde Lichamelijke Klachten). Eén goede SOLK behandelaar kan helpen om bij die mensen het leven weer op de rit te krijgen: "Ik weet niet wat de oorzaak is, maar ik wil je helpen". Ook bij het vorige voorstel voor een lichtgrijze zone heeft de GGD dit willen koppelen aan een pilot waarbinnen onderzocht wordt welke behandeling een elektrogevoelige kan helpen. Hij heeft echter bot gevangen: de SOLK-poli's zijn al heel druk, ze hebben een overaanbod aan patiënten met andere problemen. Zij hebben geen belangstelling, geen ruimte, geen mogelijkheden en geen specifieke onderzoekers voor dit onderwerp. Elektrogevoeligen die ziek zijn mogen altijd naar een SOLK-poli, maar die poli is niet specifiek voor een elektrogevoeligen.

De voorzitter is, vanuit zijn rol bij de GGD, hiermee op een dood spoor terecht gekomen. Bij punt 6 komt dit onderwerp weer terug.

De deelnemer van de CPLD vereniging spreekt zijn respect uit voor de bijdragen van het Kennisplatform in de media. Zeker omdat niet alles wat je zegt ook wordt uitgezonden. Om nog te reageren op de voorzitter van het WF: veel elektrogevoeligen voelen zich geen patiënt. Toevallig is de CPLD vereniging een patiëntenorganisatie, zij zien het meer als een milieu-aandoening, zoals je ook last kunt hebben van fijnstof. Hij is het eens met wat de voorzitter van het CF zegt, dit is een Kennisplatform en niet een medium voor medische behandeling. Hij vindt het echter onzin om een elektrogevoelige naar een SOLK-Poli te sturen en zonde van de medische kosten. Zij hebben naar zijn mening niets aan de SOLK-richtlijn.

De voorzitter van het CF reageert dat de beperking van de blootstelling deel kan uitmaken van een goede SOLK behandeling. Daarom was het zo belangrijk om specifiek voor elektrogevoeligen zoiets op te zetten. Helaas is het niet gelukt.

De deelnemer van Stralingsbewust.info reageert: het gaat nu over vooral over de medische kant, dit is belangrijk, maar er zijn ook veel elektrogevoeligen die niet direct medische issues hebben die in SOLK-klinieken behandeld moeten worden. Die mensen willen een plek hebben om te wonen waar niet heel veel straling is. Zij vindt het vooral belangrijk dat er meer witte zones komen waar mensen kunnen leven.

Er zijn nieuwe ICNIRP-aanbevelingen; het is nu aan de Europese Unie en de nationale overheden om te besluiten wat ermee gaat gebeuren. Als het wordt omgezet in advies of in wetgeving dan is het hier ook van toepassing en zullen de Q&A's daarop worden aangepast.

Het bestuur zal het Concept Jaarplan en de opmerkingen bespreken. Het definitieve Jaarplan zal na vaststelling door het bestuur op de website worden geplaatst.

4. Presentatie 5G-rapport Agentschap Telecom en RIVM

5G heeft het afgelopen jaar stof doen opwaaien, er is felle tegenstand tegen de uitrol en de media hebben er veel aandacht aan besteed. Eind januari publiceerden Agentschap Telecom (AT) en het RIVM het rapport "Verkenning van de blootstelling aan elektromagnetische velden afkomstig van 5G-systemen, Small cells en massive MIMO".

Het RIVM en AT hebben onderzocht wat de mogelijke toekomstige blootstelling zal worden aan elektromagnetische velden (EMV) afkomstig van 5G-systemen. Onderzocht is wat dit betekent voor de gezondheid van mensen en of er sprake kan zijn van verstoring van apparaten. Het Kennisplatform heeft een Eerste indruk over dit rapport opgesteld. In een presentatie lichten AT en RIVM het rapport toe. De presentatie toegevoegd bij dit verslag.

Een deelnemer van Stichting EHS reageert: Er is gekeken naar gezondheidseffecten, gezondheidsbescherming, de blootstelling en schadelijkheid. Dat zijn zaken die elektrogevoeligen zo treffen. Het doet voorkomen alsof er niets aan de hand is, als men zich conformeert aan de blootstellingslimieten. Hij heeft een aantal commentaarpunten op het rapport, die worden doorgegeven aan de onderzoekers.

De RIVM-presentator bedankt voor de reactie op het rapport. De onderzoekers waren ook teleurgesteld dat er weinig gevonden is over 5G; wat er wel gevonden is, is gepresenteerd. Er was geen mogelijkheid om alle andere literatuur, specifiek op die frequenties, te onderzoeken vanwege het ontbreken van tijd, de financiering en de middelen. Voor vervolgonderzoek of eigen wetenschappelijk onderzoek ontbreken nu ook de middelen. Wel wordt de literatuur die er verschijnt actief gevolgd.

Suggestie van een van de deelnemers: in Groningen is er een 5G proeftuin. Je kan daar prima testen doen voor de feitelijke constatering en daarna kijken naar de gezondheidseffecten.

De voorzitter meldt daarop dat de Gezondheidsraad tegen de zomer op verzoek van de Tweede Kamer met een advies komt. De vertegenwoordiger van de Gezondheidsraad geeft aan dat dat inderdaad de planning is. Er is veel gepubliceerd, 444 referenties naar epidemiologische onderzoeken en experimentele onderzoeken aan mensen. De in vitro onderzoeken (cellen) kunnen vanwege de enorme aantallen niet worden meegenomen, omdat er maar beperkt tijd is.

5. Ontwikkeling van nieuw voorzorgsbeleid elektriciteitsvoorziening (secretaris Wetenschapsforum)

Na de publicatie van het advies van de Gezondheidsraad over magneetvelden van hoogspanningslijnen is door de rijksoverheid een traject gestart om een nieuw voorzorgsbeleid te ontwikkelen. In 2020 moet duidelijk worden hoe dit beleid vorm gaat krijgen. Het beleid gaat omwonenden, gemeenten, projectontwikkelaars en netbeheerders raken. Het Kennisplatform zal dit jaar dan ook regelmatig nieuwe informatie geven. De secretaris van het Wetenschapsforum van het Kennisplatform geeft een presentatie over de 'chronologische reis' naar de ontwikkeling van dit nieuwe beleid.

De presentatie toegevoegd bij dit verslag.

Vraag van een van de deelnemers: Waarom wordt de 0,4 microtesla afgeschaft? Er wordt niet gesproken over vuile stroom.

De secretaris van het WF antwoordt dat het hier specifiek gaat over het vraagstuk rond voorzorgsbeleid in relatie tot kinderleukemie. Dit staat los van elektrogevoeligheid en andere frequenties. De 0,4 microtesla is een waarde die nu bij bovengrondse hoogspanningsleidingen wordt gebruikt; de commissie Verdaas heeft geadviseerd die waarde te schrappen.

Vraag van een van de deelnemers: Is er gekeken is naar de veldsterktes binnenshuis, als gevolg van de apparatuur die in huis wordt gebruikt in verhouding tot de bijdragen vanuit het elektriciteitsnetwerk?

De secretaris van het WF antwoordt dat dat niet in dit onderzoek gebeurt. Er is wel ander onderzoek naar gedaan, in de regel is 0,1 microtesla een 'normale' waarde in een woning, ten gevolge van het gebruik van de eigen apparatuur. Boven 0,1 microtesla beschouw je de invloed van hoogspanningslijnen of kabel, daaronder de invloed van eigen apparatuur.

6. Toelichting op het voorstel voor een 'witte zone' (Stichting EHS)

Elektrogevoeligen vragen al jaren om een zogenaamde witte zone of lichtgrijze zone in Nederland, een gebied zonder elektromagnetische velden waar de mensen met de ernstigste klachten tot rust kunnen komen. Stichting EHS en GGD Amsterdam hebben samen een voorstel gemaakt hoe dit gerealiseerd zou kunnen worden. De film van het interview van de deelnemer van Stichting EHS met een huisarts kan worden nagezonden met het verslag.

De presentatie is bijgevoegd bij dit verslag

De voorzitter van het Communicatieforum vult hierop aan dat het Kennisplatform in 2014 een brief heeft gestuurd om dit onderwerp onder de aandacht te brengen bij betrokken ministeries. Er is nu gewerkt aan een kennisvraag, namelijk of de hulp aan elektrogevoeligen (met onderzoek daarnaar) gekoppeld kan worden aan een witte zone. Dit is niet gelukt, o.a. omdat de SOLK-poli's daar niet insprongen. Daarna is er een verzoek gedaan aan de GGD-en, omdat die gaan over de hulpvraag en de zorg. Samen met de stichting EHS is er een conceptbrief opgesteld, waarin wordt gesteld dat de vraag om een witte of lichtgrijze zone niet gezien kan worden als een erkenning van elektrogevoeligheid. Aan de voorzitter van de koepel van GGD-en zal worden gevraagd of zij bereid

is om de uiteindelijke brief (met het verzoek om in Nederland een of meerdere lichtgrijze zones aan te wijzen en hierover overleg te hebben met de stichting EHS over de benodigde condities) aan de minister te sturen.

De voorzitter sluit aan, het bestuur wil de Stichting EHS en GGD-en helpen om het verzoek daar te brengen waar het huis hoort. Stralingsarm handhaven: dat is iets voor de gemeente (strijdig met 98%-dekkingseis van EZK aan providers, dus daar moeten gemeente en providers samen aan meewerken). Als er een gemeente in beeld is, kan het Kennisplatform wel helpen met uitleg over elektrogevoeligheid naar ambtenaren. Financiering kan niet vanuit het Kennisplatform. Het vinden van een arts ligt op het pad van GGD.

De deelnemer van Stralingsbewust.info vraagt om een denkgroep om de witte zones te verkennen. Bij voorkeur een witte zone in iedere provincie.

De voorzitter meldt dat er nu een concreet verzoek is uitgewerkt, waar veel denkgroepwerk aan is vooraf gegaan. Het is nu beter om te kijken of we deze pilot kunnen realiseren, om vervolgens stap voor stap op meerdere plekken witte zones te bewerkstelligen. Als de brief landt, duur het even voor er antwoord is. Als er een pilot komt is de vervolgvraag wie het gaat betalen en wie het gaat organiseren. Als de vraag nu groter wordt gemaakt dan voorziet de voorzitter dat het nog veel ingewikkelder wordt.

De deelnemer doet de suggestie om het positief in te steken en breder te kijken. Als voorbeeld: vrijkomende agrarische bebouwing benutten en bezig gaan met die lokale gemeenschap, dan kun je ook werken aan eenzaamheidsbestrijding en lokale voedselteelt.

De voorzitter geeft aan dat deze verbreding contraproductief kan werken. Bij deze verbreding moet het Kennisplatform afhaken. Het Kennisplatform wil meedenken in voorzorg en handelingsperspectieven, zelfs initiatieven die buiten de corebusiness (duiden van wetenschap) liggen kunnen we ondersteunen, omdat we aanvoelen dat er behoefte aan is. Er worden geen besluiten genomen in de Klankbordgroep. Het bestuur van het Kennisplatform concentreert zich eerst op het helpen van het initiatief van Stichting EHS en GGD-en. Echter, het Kennisplatform zal niet verantwoordelijk zijn voor dergelijke zones.

De deelnemer van Stichting EHS meldt nog dat er op 4 april een landelijke contactdag is van de Stichting EHS. Het hoofdthema van de dag is het verkennen van witte zones (NB. Deze dag werd uitgesteld in verband met het Coronavirus).

7. Ingelast onderwerp: publicatie van nieuwe guidelines van ICNIRP voor radiofrequente Velden (Voorzitter ICNIRP)

De huidige guidelines van ICNIRP (International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection) van daten uit 1998 en zijn in de vorm van blootstellingslimieten en producteisen breed overgenomen in Europa, ook in Nederland. ICNIRP heeft enkele jaren gewerkt aan nieuwe guidelines, die gisteren (11 maart 2020) zijn gepubliceerd.

De voorzitter van ICNIRP geeft een korte schets van deze nieuwe guidelines: wat is er veranderd ten opzichte van de 1998 versie?

De nieuwe ICNIRP guidelines zijn gebaseerd op een zo actueel mogelijk overzicht van de wetenschappelijke stand van zaken. Die overzichten zijn verkregen uit een aantal rapporten van de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO), Europese en Zweedse organisaties, aangevuld met een aantal aanvullende publicaties. Op grond van al die gegevens is het enige effect dat wetenschappelijk is aangetoond, net als in 1998, de opwarming van het lichaamsweefsel. Dit is ook het effect waar de blootstellingslimieten op gebaseerd zijn.

De belangrijkste veranderingen ten opzichte van 1998:

1. Er is meer inzicht in hoe elektromagnetische velden in het lichaam doordringen en de gevolgen voor de inwendige blootstelling.

Kennisplatform

ElektroMagnetische Velden

RIVM | TNO | DNV GL
GGD GHOR NEDERLAND
AGENTSCHAP TELECOM
ZONMW

2. De dosimetrie van de elektromagnetische velden is aanzienlijk verbeterd.
3. Er zijn betere modellen ontwikkeld.
4. Er is meer inzicht in blootstelling van delen van het lichaam.
5. Er is meer inzicht in de kortdurende blootstelling van delen van het lichaam.

Er worden veel meer details gegeven bij de aanbevelingen, in het bijzonder in de gebieden van de hogere frequenties (hoger dan 6 GHz). Onder 6 GHz is er niet zoveel veranderd, maar erboven is het veel gedetailleerder en complexer geworden, maar ook veel nauwkeuriger.

Als je je aan de blootstellingslimieten houdt, dan zijn er geen nadelige opwarmingseffecten van de huid.

Wat houdt dit dan in voor 5G? Als je kijkt naar de blootstelling van het hele lichaam door antennes, bij enige afstand van die bron, verandert er eigenlijk niets. SAR als van grootte voor blootstelling van het hele lichaam voor frequenties tot 10 GHz (in 1998) is nu verruimd tot aan 300 GHz. Alle frequenties waar 5G mee gaat werken vallen binnen dit frequentiegebied. Voor wat betreft lokale blootstelling, zoals door het gebruik van mobiele telefoons, zijn er wel veranderingen, met name voor het frequentiegebied hoger dan 6 GHz. Voor 26 GHz gelden andere eisen dan in de richtlijnen van 1998.

Als die eisen vertaald worden naar technische specificaties door de standaardisatie-organisaties, (niet de taak van ICNIRP), dan zou dit kunnen leiden tot andere specificaties voor de mobiele telecommunicatieapparatuur. De aanbevelingen van de Europese commissie zijn gebaseerd op de ICNIRP 1998 en de Europese commissie moet nog besluiten om de nieuwe aanbevelingen al dan niet over te nemen. Tot nu toe volgt Nederland de Europese aanbevelingen.

Het Kennisplatform plaatst op 12 maart nog een eerste indruk van deze richtlijn op haar website.

Een van de deelnemers merkt op dat de eindconclusie niet is veranderd. Er is al vele malen duidelijk gemaakt dat er allerlei lichamelijke processen in gang worden gezet door EMV, met een sterkte die vele malen lager is dan 10 Watt per m² of 61 Volt per meter die de ICNIRP als maximale belasting noemt. Deze effecten maken de mensen ziek. De deelnemer wil blijven strijden om gaan begrijpen waarom mensen ziek worden en zou graag een brede discussie hebben over begrippen als substantiation at first health effect, bewijs en interactie mechanismen. Hij vindt dat er een keer een biologische, fysiologische, moleculair biologische en misschien een kwantummechanische conferentie rond de vraag: 'Wat doe EMV ver onder de limieten, beschreven door ICNIRP' moet komen. Een andere deelnemer sluit zich hier volledig bij aan.

8. W.v.t.t.k. / Rondvraag

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor de bijdragen aan de bijeenkomst en dankt het RIVM voor de gastvrijheid. Deelnemers en toehoorders kunnen in en direct buiten de zaal napraten.